

BERLINSKI POZIV K UKREPANJU KULTURNA DEDIŠČINA ZA PRIHODNOST EVROPE

PREAMBULA

Evropsko leto kulturne dediščine 2018 je prelomnica za rastoče gibanje za kulturno dediščino v Evropi. Ta zagon moramo izkoristiti, da prepoznamo in razkrijemo pozitivno in povezovalno moč skupne kulturne dediščine in vrednot ter povežemo državljane in skupnosti Evrope ter celotnemu evropskemu projektu damo globlji pomen. Zdaj je čas za ukrepanje.

»Berlinski poziv k ukrepanju« so 22. junija 2018 v Berlinu na **evropskem vrhu o kulturni dediščini** predstavile tri organizacije gostiteljice: **EUROPA NOSTRA** – glas kulturne dediščine v Evropi, Nemški odbor za kulturno dediščino (**DNK**), ki deluje kot nacionalni koordinator evropskega leta kulturne dediščine v Nemčiji, in Pruska fundacija za kulturno dediščino (**SPK**) iz Berlina.

V okviru evropskega leta kulturne dediščine (ELKD) je prvi evropski vrh o kulturni dediščini, ki je potekal od 18. do 24. junija 2018 v Berlinu, združil številne državljane in organizacije iz vse Evrope. Med njimi so bili tudi predstavniki ustanov, združenj, fundacij in univerz ter verskih skupnosti in krajev, ki se ukvarjajo s kulturno dediščino, arhitekti, muzejski strokovnjaki, konservatorji – restavratorji, obrtniki, umetniki, zasebni lastniki zgodovinskih hiš in območij dediščine, raziskovalci in učitelji, predstavniki javnih organov ali finančnih ustanov, podjetniki, zagonska podjetja, umetnostni zgodovinarji, novinarji, fotografi, študenti in mladi prostovoljci, skupaj z ministri za kulturo, župani zgodovinskih mest, s člani evropskega, nacionalnih in regionalnih parlamentov, predstavniki ustanov Evropske unije ter Sveta Evrope, Unesca in ICCROM-a ter veliko evropskih omrežij dediščine.

»Berlinski poziv k ukrepanju« črpa navdih in upravičenost iz strokovnega znanja, zanosa ter sodelovanja vseh žensk in moških, ki jim je mar za kulturno dediščino (snovno, nesnovno in digitalno) ter ki svoje strokovno znanje, čas in energijo kot strokovnjaki ali prostovoljci namenjajo prenosu te dediščine prihodnjim generacijam. Ekonomska vrednost njihovega dela je pomembna, njegova družbena in kulturna vrednost pa je neprecenljiva.

»Berlinski poziv k ukrepanju« gradi tudi na vložku in podpori **nacionalnih koordinatorjev ELKD**, članov **Odbora predstavnikov deležnikov ELKD** in članov **Zveze evropske dediščine 3.3**.

Vabimo vse, ki jim je mar za preteklost, sedanost in za prihodnost Evrope, da podpišejo, podprejo in delijo ta Berlinski poziv k ukrepanju.

BERLINSKI POZIV K UKREPANJU

SPODAJ PODPISANI DRŽAVLJANI, ORGANIZACIJE IN USTANOVE ... smo pripravljeni prevzeti skupno odgovornost, da razkrijemo povezovalno moč in potencial skupne kulturne dediščine ter se približamo mirnejši, bolj uspešni, vključujoči in pravični Evropi.

Danes, v evropskem letu kulturne dediščine, imamo edinstveno priložnost, da vplivamo na razpravo o prihodnosti Evrope. Ker se evropske vrednote spoprijemajo s toliko izzivi in celo z grožnjami, ta razprava ne more temeljiti le na političnih, ekonomskih ali varnostnih vidikih. »Spremeniti moramo ton«, ko govorimo o Evropi. Svojo skupno kulturno dediščino moramo postaviti tja, kamor sodi: v središče evropskih politik in prednostnih nalog.

ZAKAJ? KER ...

1. Naša kulturna dediščina je tisto, kar nas dela evropske, saj odraža naše spreminjajoče in skupne vrednote, kulture in spomine. Zato je pravo utelešenje evropskega gesla »Združeni v raznolikosti«, kar nam pomaga pri nasprotovanju razdiralnim silam, ki ogrožajo našo družbo.
2. Naša kulturna dediščina zajema več plasti naše identitete – lokalno, regionalno, nacionalno in evropsko; te plasti so med seboj povezane, se medsebojno krepijo in stalno razvijajo.
3. Naša kulturna dediščina hrani tako naš občutek pripadnosti lokalni skupnosti kot tudi občutek pripadnosti in solidarnosti v Evropi.
4. Naša kulturna dediščina povezuje generacije, saj odraža navzkrižno bogatenje in čezmejno gibanje ljudi in idej skozi veliko stoletij skupne zgodovine. Kot taka je podlaga za spoštljiv in oplemeniten dialog in vzajemno delovanje znotraj skupnosti in med skupnostmi v Evropi ter tudi z drugimi kulturami sveta.
5. Naša kulturna dediščina je most med preteklostjo in prihodnostjo. Omogoča nam, da črpamo iz svojih kulturnih tradicij in zgodovine ter gradimo na njih, pomaga pa nam tudi pri celjenju ran in zlomov iz preteklosti. Hkrati navdihuje stalno ustvarjalnost in inovativnost. Kot taka je vir nenehnega učenja in navdiha ter podlaga za dejavno in odgovorno državljanstvo.
6. Naša kulturna dediščina je tudi ključno gonilo trajnostnega razvoja in okrepljene socialne kohezije ter vir večjega števila neposrednih in posrednih zadovoljujočih služb.
7. Naša kulturna dediščina vnaša v naše naravno in ustvarjeno življenjsko okolje uravnoteženost in lepoto ter s tem prispeva k našemu dobremu počutju in kakovosti življenja.

Letos, ko praznujemo 70. obletnico sprejetja [Splošne deklaracije o človekovih pravicah](#), ponovno poudarjamo, da je pravica do kulturne dediščine osnovna človekova pravica. Ob tem v evropskem letu kulturne dediščine tudi ponovno potrjujemo našo predanost načelom, oblikovanim v številnih [dokumentih ustreznih politik](#), ki so jih že sprejele različne evropske in mednarodne organizacije. Zato je zdaj čas, da ta načela pretvorimo v učinkovite ukrepe z otipljivimi rezultati za Evropo in njene državljane.

UKREP 1 PRIPRAVA EVROPSKEGA AKCIJSKEGA NAČRTA ZA KULTURNO DEDIŠČINO

Pozivamo k ambicioznemu evropskemu akcijskemu načrtu za kulturno dediščino kot trajni zapuščini evropskega leta kulturne dediščine. Ta akcijski načrt, ki je bil naznanjen že v pred kratkim sprejeti [Novi evropski agendi za kulturo](#), je treba pripraviti in izvesti s celovito vključitvijo in sodelovanjem vseh zadevnih javnih in zasebnih deležnikov, s civilno družbo vred. Načrt mora biti celosten in povezan z drugimi ključnimi agendami in s prednostnimi nalogami politik EU ter popolnoma skladen z nedavnimi [sklepi Sveta EU](#). S tem mislimo cilje in področja politik, kot so: socialna kohezija, regionalni razvoj, razvoj mest, razvoj podeželja, okoljske, pomorske in turistične politike, agenda za trajnost in prilagajanje podnebnim spremembam, raziskave in inovacije, digitalna politika, izobraževanje in veščine ter seveda mladi. Poleg tega bi moral imeti ta akcijski načrt močno zunanjo dimenzijo, saj mora Evropska unija prevzeti globalno odgovornost in sodelovati s partnerji po vsej Evropski uniji in zunaj nje. Zato bi moral biti akcijski načrt skladen z [Okvirno konvencijo Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo \(Faro konvencijo\)](#) in njegovo nedavno [Evropsko strategijo kulturne dediščine za 21. stoletje](#) ter z [Agendo ZN za trajnostni razvoj do leta 2030](#).

UKREP 2 PREPOZNAVANJE DEDIŠČINE KOT PREDNOSTNE NALOGE V EVROPSKIH POLITIKAH IN FINANCIRANJU

Za podporo prihodnjemu evropskemu akcijskemu načrtu za kulturno dediščino pozivamo ustanove EU, da v [prihajajočih programih politik](#) in [novem večletnem finančnem okviru EU \(2021–2027\)](#) kulturno dediščino v celoti prepoznajo kot strateško prednostno nalogo. To bo prispevalo k prepotrebni naložbi v človeški in kulturni kapital Evrope ter k spodbujanju evropskih vrednot. Hkrati se zavezujemo, da bomo še naprej ozaveščali o raznovrstnih [vrednotah in koristih](#) kulturne dediščine za Evropo. To je pomembno predvsem z vidika prihajajočih volitev v Evropski parlament, ki bodo maja 2019, ter poznejšega imenovanja nove Evropske komisije.

UKREP 3 POVEZOVANJE LOKALNEGA, NACIONALNEGA IN EVROPSKEGA

Da bi v celoti izkoristili potencial kulturne dediščine kot strateškega vira za družbo, gospodarstvo, kulturo in okolje, so ključne različne ravni upravljanja. Zato pozivamo vse države, regije in mesta v Evropi, da še naprej pripravljajo celostne in ambiciozne politike in akcijske načrte za kulturno dediščino. Pozivamo jih tudi, da izboljšajo svoj dialog in sodelovanje z ustreznimi evropskimi in mednarodnimi organizacijami ter s civilno družbo. Tako bi zagotovili, da se politike in akcijski načrti, sprejeti na različnih ravneh upravljanja – od lokalnega, nacionalnega do evropskega –, dopolnjujejo in so skladni.

UKREP 4 OHRANITEV IN PRENOS NENADOMESTLIVEGA

Kulturna dediščina je edinstvena in nenadomestljiva. Pa vendar je pogosto ranljiva in celo ogrožena. Zato je naš skupni izziv ohranitev tega zaklada v veselje in (ponovno) uporabo prihodnjim generacijam. Izboljšati moramo človeške in finančne vire ter vlagati v veščine in krepitev zmogljivosti, s čimer bomo zagotovili primerno ohranitev in razvoj ter analogni in digitalni prenos naše dediščine. V ta proces moramo v celoti vključiti univerze in raziskovalno skupnost, razviti inovativne poslovne modele ter spodbujati ustvarjalne sinergije med dediščino in umetnostjo. Prepoznati moramo tudi vrednost nesnovnih izrazov naše dediščine, ki se stalno razvijajo in bogatijo našo družbo in bivalno okolje.

UKREP 5 NALOŽBE V KAKOVOSTNO REVITALIZACIJO, OSREDOTOČENO NA DEDIŠČINO

Zagotoviti in omogočiti moramo primerne javne in zasebne naložbe v kakovostno revitalizacijo sosesk, mest in podeželja, osredotočeno in temelječo na dediščini, ustvarjalnosti in prilagodljivi ponovni uporabi. Izhajati mora iz načel visokokakovostne kulture grajenega prostora »Baukultur«, kot je opredeljena v [Deklaraciji iz Davosa](#), sprejeti na začetku evropskega leta kulturne dediščine, obogatiti pa jo mora dejavno sodelovanje državljanov in njihovih skupnosti ter organizacij civilne družbe. V tem kontekstu pozdravljamo ustvarjalno in spoštljivo interakcijo med varovanjem stavbne dediščine in sodobnimi prispevki k našemu grajenemu okolju, kar prispeva k dediščini prihodnosti.

UKREP 6 SPODBUJANJE BOLJŠEGA POZNAVANJA IN GLOBLJEGA RAZUMEVANJA

Kulturna dediščina mora postati pomembnejša v formalnih in neformalnih izobraževalnih dejavnostih za vse starosti. To bo spodbudilo večjo vključenost javnosti v ohranjanje in prenos naše kulturne dediščine. Posebno pozornost je treba nameniti izobraževanju o zgodovini in interpretaciji dediščine v širšem kontekstu preteklosti, sedanjosti in prihodnosti Evrope. To bo državljanom ter predvsem mlajšim generacijam v Evropi zagotovilo potrebna orodja za globlje razumevanje stalnih srečanj in izmenjav v Evropi ter med Evropo in drugimi kulturami sveta. Vse te dejavnosti bodo pomagale pri ustvarjanju bolj spoštljivih in smiselnih odnosov med ljudmi in kraji, v katerih živijo, delajo ali jih obiskujejo. Omogočile bodo tudi boljše razumevanje, upoštevanje in vključevanje novih prebivalcev v Evropo.

UKREP 7 IZKORIŠČANJE ZAGONA

Evropsko leto kulturne dediščine je okrepilo zagon politike in široko mobilizacijo za ohranjanje kulturne dediščine v Evropi. Zdaj moramo utrditi in še izboljšati sinergije med najširšim krogom javnih in zasebnih deležnikov, vključno z ustreznimi evropskimi in mednarodnimi organizacijami in s civilno družbo. Da bi to dosegli, moramo najti primerno formulo za trajnejšo strukturo za združevanje znanja, krepitev zmogljivosti in uskladitev zagovornišтва kulturne dediščine v Evropi.

Berlin, 22. junij 2018

Berlinski poziv k ukrepanju lahko podpišete na spletni strani organizacije Europa Nostra:
www.europanostra.org/berlin-call-action

